

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM

— serviciul export-import presă — Calea Griviței
nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București.

1907 — Marea răscoală a țăranilor din România — 1977

70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907

În primăvara acestui an, începînd cu luna februarie, se împlinesc 70 de ani de la marea răscoală țărănească din România, cunoscută sub numele de răscoală din 1907. Ea se înșiră — alături de cea de la Bobilna, de a lui Gheorghe Doja, de a lui Horia, Cloșca și Crișan — în rîndul mișcărilor țărănești de la noi drept ultima mare răscoală, în care lupta pentru dreptate socială a țăranilor a ajuns la apogeu, transformîndu-se în revoltă sîngeroasă față de orînduirile sociale nedrepte ale trecutului, care au adus pe țărani la o situație de-a dreptul insuportabilă, la o stare de adevărată mizerie materială și morală, datorită cruntei exploatare la care erau supuși.

Numeroși preoți au participat activ la răscoalele țărănești. Ridicați din popor și îndeosebi din pătura țărănească mulți preoți au fost alături de cei care și-au primejduit ori și-au pierdut viața pentru cauza poporului, unii încheindu-și viața ca adevărați martiri. Credincioși învățăturii Mîntuitorului Hristos despre adevăratul păstor: „Păstorul cel bun își pune viața sa pentru oile sale” (Ioan 10, 11), numeroși preoți au fost alături de popor în cele mai grele momente ale luptei, înfruntînd cu curaj și eroism toate consecințele, împreună cu dreptcredincioșii pe care îi păstoreau.

Propovăduitoare a moralei creștine autentice, Sfînta noastră Biserică a luptat, prin slujitorii ei, împotriva tuturor nedreptăților sociale, ale căror victime au fost fiii săi duhovnicești, și îndeosebi împotriva asupririi și exploatareii țăranilor din partea boierilor și moșierilor, ca și a arendașilor hrăpăreți. Ea a considerat exploatarea și asuprirea lucrătorilor ca păcate strigătoare la cer, luînd totdeauna partea celor exploatați și nedreptățiți. Această atitudine a manifestat-o permanent, deoarece nu numai învățătura creștină condamnă exploatarea, ci deopotrivă și legea mozaică a Vechiului Testament, iar glasul proorocilor s-a îndreptat cu vehemență împotriva celor care împilau și nedreptăteau pe lucrători și pe săraci, ca și pe orfani și văduve.

Astfel, nedreptățirea lucrătorilor care n-aveau altă posibilitate de trai decît numai plata pentru munca lor, este strict interzisă de legea lui Moise: „Să nu nedreptățești pe cel ce muncește cu plată, pe sărac și pe cel lipsit dintre frații tăi sau dintre străinii care sînt în pămîntul tău și în cetățile tale, ci să-i dai plata în aceeași zi și să nu apună soarele înainte de aceasta, că el este sărac și sufletul lui așteaptă această plată; ca să nu strige el asupra ta către Domnul și să nu ai păcat” (Deut. 24, 14—15). În general legea oprește orice nedreptățire a aproapelui: „Să nu nedreptățești pe aproapele și să nu-l jefuiești! Plata simbrășului să nu rămîna la tine pînă a doua zi” (Lev. 19, 13). Și Proverbele lui Solomon recomandă purtarea de grijă față de cel sărac: „Cel ce poartă grijă față de cel sărac împrumută Domnului și el îi va răsplăti fapta lui cea bună” (Prov. 19, 17).

Fînd judecătorul suprem care pedepsește asuprirea și nedreptatea, Dumnezeu adeseori amenință sau condamnă pe cei nelegiuți, prin glasul proorocilor, pentru nedreptățile pe care le-au făcut lucrătorilor, orfanilor, văduvelor sau săracilor: „Și mă voi apropia de voi ca să vă judec și voi fi martor grabnic, zice Domnul, împotriva celor ce asupresc pe simbrăș, pe văduvă, pe orfan,

apasă pe cel străin și nu se tem de mine” (Mal. 3, 5), iar prin glasul lui Isaia îndeamnă: „Învățați să faceți bine, căutați dreptatea, ajutați pe cel apăsător, faceți dreptate orfanului, apărați pe văduvă” (Is. 1, 17), în timp ce Ieremia condamnă astfel pe cei nedrepti: „Vai de cel ce își zidește casa din nedreptate, care silește pe aproapele său să-i lucreze degeaba și nu-i dă plată” (Ier. 22, 13).

Dar dacă nedreptățile sociale au fost condamnate atît de vehement în Vechiul Testament, cu atît mai mult Mîntuitorul Hristos, care a chemat la Sine pe toți cei ostensiți și împovărați, victime ale nedreptăților sociale din acea vreme, a tunat împotriva tuturor celor ce săvîrșeau astfel de nedreptăți. Începînd cu alungarea vînzătorilor din templu (Ioan 2, 15) și încheind cu asprele mustrări adresate fariseilor hrăpăreți și fățarnici, care mîncau casele văduvelor (Matei 23, 14), El a luat totdeauna apărarea celor nedreptățiți. Apostolii Mîntuitorului și urmașii lor de asemenea au condamnat nedreptatea, considerînd-o păcat strigător la cer. „Plata lucrătorilor care au secerat țărimile voastre — spune Sf. Iacob — pe care voi ați oprit-o strigă și strigătele secerătorilor au intrat în urechile Domnului Savaot” (Iac. 5, 4), iar Sfinții Părinți au condamnat pe bogații hrăpăreți și nedrepti, care exploatau pe cei săraci și nu făceau nici un act de milostenie.

Ecoul răscoalei țărănești din 1907 în „Telegraful Român”

Răscoala țărănească din 1907 în România, cu lozincă „Vrem pămînt”, dedusă din poezia — imn a lui Gh. Coșbuc — „Noi vrem pămînt”, care a frămîntat viața rurală și politică a monarhiei române, între 21 februarie și 7 aprilie, a cuprins mai toate județele din Moldova, Muntenia și Oltenia. Prin urmare era firesc ca ea să atragă atenția și „fraților români” transilvăneni.

Astfel ziarul din Sibiu „Telegraful Român”, îndrumat mereu de spiritul mitropolitului Andreiu Șaguna, în expresia mitropolitului Ioan Mețianu și a redacției periodice, a venit cu prima mențiune de analiză a situației într-un articol de fond dar nesemnlat, în nr. 28 din 13/26 martie 1907, p. 113, sub titlul: „Răscoala țărănească în România.” Din el reținem: „În Moldova a izbucnit o răscoală țărănească cu dimensiuni tot mai mari; țăranii atacă locuințele arendașilor de moșii, devastează și bat, dar nu omoară... Armata face întrebuintare de arme... Negreșit că prima dorință a guvernului român este să facă liniște în țară... iar după ce se va fi restabilit pacea și ordinea în regat, va avea să stabilească motivele acestei răscoale și să le delătore, pentru că fără motiv răscoală țărănească nu s-a făcut niciodată și nici nu se va face. Trebuie să fi ajuns cutitul la os bietului țăran din Moldova, dacă s-a cugetat să-și facă singur dreptate... Ziarele de dincolo sînt toate de o părere... că nemulțumirea țăranimii s-a născut din faptul că toate moșiile din Moldova au fost luate în arendă... și astfel bietul țăran muncind un an întreg nu scoate din pămînt nici atîta cît trebuie să plătească, dar să-i mai rămîna și lui de trai pentru familie... Paralel cu măsurile guvernului român își face apoi datorința și Biserica română. Ar fi de dorit ca guvernul să se ocupe cu tot adinsul de chestia țărănească și să-i

Este un lucru prea bine cunoscut că la începutul veacului nostru România pășea în arena istoriei ca o țară cu caracter predominant agrar, cu o economie slab dezvoltată, în care relațiile de producție se mențineau sub anacronica formă feudală. Din statisticile vremii se poate constata că un număr de circa 8000 de moșieri, care reprezentau mai puțin de 1% din totalul proprietarilor rurali, posedau peste 50% din întreaga proprietate funciară a țării noastre.

Disponînd de pămînt cu totul insuficient sau fiind complet lipsiți de pămînt, masele largi țărănești erau total aservite moșierilor și arendașilor, fiind nevoite să lucreze pămîntul acestora în condiții cu totul umilitoare, de unde decurgea un întreg cortegiu de oprimări, nedreptăți, lipsuri și samavolnicii, simțite arzător de spinarea nenorocitului de dijmaș: țăranul român și familia lui. De aici fete supte și stinse, ochi tulburi, trupuri scheletice și revolte înăbușite de multă vreme, care toate demonstau viața de mizerie pe care era nevoit să o ducă țăranul român. În această tristă stare de lucruri își găsește explicarea marea răscoală țărănească din primăvara anului 1907, care înseamnă încă o pagină de glorie în lupta poporului nostru.

Că acesta este adevărul și nicidecum altul, ne-o demonstrează cu prisosință nenumărate documente ale vremii, care se află nu numai în arhivele de la noi, ci și în numeroase arhive din străinătate. Astfel, cu cîteva săptămîni înainte de izbucnirea

(Urmare din pag. 2)

dea o rezolvare mulțumitoare pentru acei nefericiți, care muncesc ca vitele, totdeauna pentru alții...”

Aceste considerații, ca „dorințe”, cuprindeau în sine tot ce se putea spune și scrie de un român ardelean, frate cu cel din „regat”, în condițiile monarhiei habsburgice. Publicațiile „Deșteptarea” de la Brașov, „Muncitorul Român” de la Timișoara, „Adevărul” de la Budapesta și „Țara Oltului” de la Făgăraș, exprimau și ele, unele cu mai mult curaj, simpatia față cu țăranii oropsiți și critica la adresa exploatareii țăranimii de proprietari și arendași.

Redacția „Telegrafului Român” informează de asemenea despre hotărîrea Consiliului de miniștri român, al guvernului conservator condus de Gr. Cantacuzino, sub prezidarea regelui Carol I, de a se prezenta fără amîinare un proiect de lege în chestia arendașilor de moșii (Nr. 28). În continuare se arată că nefiind guvernul conservator cu moșieri și arendași, în măsură să rezolve problema, a demisionat și i-a urmat guvernul liberal condus de prim-ministru D. A. Sturza și cu miniștrii Ion I. C. Brătianu la interne, E. Costinescu la finanțe, A. Carp la domenii, Spiru Haret la culte și instrucțiune publică, T. Stelian la Justiție, V. G. Morțun la lucrări publice și generalul Al. Averescu la departamentul armatei (Nr. 29).

Dar răscoalele continuau, luînd proporții și mai mari. Armata ieșea în cale și se întîmplau dese și sîngeroase ciocniri, căzînd țăranii cu sutele. Deci în Cameră și Senat, în urma Manifestului regal din 12/25 martie, s-au discutat și votat mai multe proiecte de lege favorabile țăranimii (Nr. 30).

Rezultă deci constatarea că fără această răscoală nu s-ar fi sesizat Parlamentul român din acel timp

(Continuare în pag. 2)

70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907

(Continuare din pag. 1)

răscoalei, țăranii din comuna Socet—Ialomița scriau: „Nu avem pământ de muncă, din care cauză nu mai putem suferi sărăcia și starea în care am ajuns... Mizeria suferințelor ne-a copleșit, amenințându-ne familiile să piară de foame, fiindcă cea mai mare parte dintre noi nu avem nici o palmă de pământ.” Cei din comuna Jegălia se tânguiau astfel: „Cei mai mulți nu avem pluguri, nu avem vite, nu avem nici ce semăna, dar ce este mai trist e că sîntem vînduți arendașului, de care ne temem că nu vom scăpa nici în mormînt...” Sătenii din Beiu—Teleorman scriau: „Văzînd că ne-a ajuns cuțitul la os, nu mai putem răbda și sîntem cu totul disperați și dacă nici în urma acestei cereri nu ni se va face dreptate, nu știm ce se va putea petrece.” Asemenea acestora, ca un iz de sumbre prevestiri, cei din Jegălia își încheiau jalba astfel: „Veți cunoaște, Domnule Ministru, că cuțitul a ajuns la os și orice întîrziere nu ar aduce decît înfierbîntarea spiritelor care așteaptă dintr-un moment în altul rezolvarea acestei chestiuni atît de vitale pentru noi.”

Dar urechea stăpînitorilor din acea vreme a rămas nesimțitoare și surdă la aceste disperate chemări. Aceasta a făcut să izbucnească și să se întindă vertiginos flăcările răscoalei.

Concludente sînt relatările ministrului plenipotențiar al Angliei la București, William Conyngham Greene, care a deținut această funcție între anii 1905 și 1911. Acesta în mai multe telegrame, scrisori și note diplomatice adresate guvernului său cu privire la răscoala din 1907, arăta că adevărata cauză a fost inumană exploatare la care erau supuși țăranii truditori ai ogoarelor, în cadrul unui sistem social anacronic care se perpetua, iar mișcarea nu era îndreptată decît împotriva întregii clase latifundiare, fiind rezultatul defectuosului sistem agrar din România.

Iată o parte din conținutul unei astfel de telegrame:

„Neavînd destul pământ pentru a-și hrăni familia, țăranul din această țară este obligat să ia în dijmă pământ în plus. Într-un cuvînt, originea mișcării trebuie căutată în primul rînd în defectuosul sistem de proprietate asupra pămîntului din această țară, sistem care permite existența cîtorva imense latifundii, fiecare în posesia cîte unei singure familii, alături de o sumedenie de parcele mizerabile, absolut insuficiente pentru a asigura traiul familiilor care le muncesc.” După ce arată procedeele abuzive și spoliatoare pentru dijmași și încălcarea de către moșieri și arendași a oricăror dispoziții legale, W. C. Greene continuă: „Țăranul român trăiește în condiții înspăimîntătoare, într-o mizerie indescriptibilă. Uneori el locuiește într-o cocioabă de lut, cu o gaură în chip de horn și o singură fereastră. Urmarea acestei condiții de trai este, firește, un ridicat procent de mortalitate, mai ales în rîndul copiilor.”

Răscoala a început la jumătatea lunii februarie 1907, semnalul de începere dîndu-l țăranii din comunele Flămînzii, Hodișoia și Stăniștea, județul Botoșani. Flăcările ei s-au răspîndit cu repeziciune, cuprinzînd în decurs de trei săptămîni întreaga țară. Au fost distruse și arse hambare, case și conace boierești. Precum remarcă și diplomatul englez amintit, răscoala a avut un predominant caracter social, fiind o mișcare socială și revoluționară, ceea ce arată că ea n-a fost fără legătură cu mișcarea socialistă muncitorească din România, care luase o amplă dezvoltare la sfîrșitul veacului al XIX-lea. Desigur, o contribuție remarcabilă la ridicarea și dezvoltarea conștiinței cetățenești a țăranimii au dat-o și intelectualii satelor, învățătorii și preoții, precum și alte figuri ale intelectualității noastre de la sate.

Intuind adevăratele proporții și adevărata semnificație a răscoalei, moșierimea și burghezia s-au unit într-un front unic împotriva acesteia, iar conducătorii țării, în frunte cu regele Carol I, au întreprins o represiune feroce împotriva răsculaților cu ajutorul armatei, deși n-au fost rare cazurile în care contingente de soldați, mai ales rezervați, au trecut de partea țăranilor, sau au refuzat ordinele ofițerilor de a masakra pe țăranii. De altfel, întreaga Europă a luat cunoștință de dirzenia și spiritul de jertfă cu care țăranii neînarmați s-au comportat în fața baionetelor, gloanțelor și obuzelor. Anul 1907 rămîne, pe lîngă o uriașă confruntare dintre țăranime și moșierime, un simbol al dirzeniei, curajului și eroismului cu care țăranii au înfruntat crunta represiune a clasei exploata-torilor.

Prin intensitatea și proporțiile ei, răscoala țăranilor din 1907 a demonstrat necesitatea imperioasă a înlăturării relațiilor feudale înapoiate din agricultură și a rezolvării reale și efective în spiritul echității sociale a problemei agrare în favoarea maselor largi populare țărănești. Vigoarea, intensitatea și proporțiile răscoalei din 1907 au demonstrat marile resurse revoluționare ale oamenilor muncii de la sate, dar în același timp și legăturile țăranimii cu clasa muncitoare de la orașe, de la care ea a primit un prețios ajutor, de asemenea ea a avut un puternic ecou în conștiința întregii populații românești din provinciile aflate atunci sub stăpînire străină. Această solidaritate și colaborare dintre țăranime și muncitorime în răscoala

din 1907, precum și unitatea de conștiință și simțire a tuturor țăranilor muncitori și a clasei muncitoare de la orașe din toate provinciile românești au fost preludiul viitoarei și intensei colaborări dintre clasa muncitoare și țăranimea muncitoare, începută după 23 August 1944, pentru făurirea unei vieți mai bune și mai drepte, viață care își atinge apogeul în zilele noastre.

Cu prilejul împlinirii celor 70 de ani de la răscoala din 1907, Biserica Ortodoxă Română, prin preoții și credincioșii săi, aduce un pios omagiu de recunoștință și prețuire, ca unor adevărați martiri, celor 11.000 de țăranii care și-au jertfit viața pentru o cauză superioară, sacrificiul vieții lor devenind o piatră de temelie pentru o ordine socială mai bună și mai dreaptă, care se înfăptuiește și se desăvîrșește zi de zi în scumpa noastră Patrie.

T. R.

Asupra vechimii și continuității poporului român (II)

Problema vechimii și continuității milenare a poporului nostru în străvechea vatră a patriei unde s-a plămădit a constituit obiect de studiu al multor generații de istorici.

Primii cronicari Grigorie Ureche și Miron Costin au arătat originea noastră daco-romană. Stolnicul Constantin Cantacuzino socotea ideea unei pustiiri a Daciei ca fiind „împotriva crezului și a socotelii”. Dimitrie Cantemir scrie despre originea, vechimea și continuitatea poporului român pagini de istorie, care au stîrnit interesul străinilor. Corifeii Școlii Ardelene: Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior au susținut și demonstrat obîrșia noastră daco-romană mai ales prin argumentul limbii române.

Există nenumărate și incontestabile dovezi ale continuității poporului român în spațiul carpato-

dunărean — pontic păstrate în arhiva mare și puțin cunoscută a pămîntului.

Avînd în vedere însemnătatea mare a surselor arheologice pentru această perioadă din istoria patriei, cercetările de specialitate s-au concentrat în ultimele decenii și mai ales în perioada anilor din urmă, asupra acestui domeniu, aducînd noi contribuții la originea și continuitatea poporului român.

În acest sens o contribuție însemnată aduce cartea Prof. univ. Dr. D. Protase de la Institutul de istorie al Filialei din Cluj-Napoca intitulată: „Problema continuității în Dacia în lumina arheologiei și numismaticei”, tipărită în Editura Academiei R.S.R., București, 1966, 280 p.

(Continuare în pag. 3)

Ecolul răscoalei țăărănești din 1907 în „Telegraful Român”

(Urmare din pag. 1)

și nu s-ar fi inițiat măsuri de îndreptare. Dar în acest fel nu se putea scrie pe atunci în presa română transilvăneană, unde erau cunoscute „grevele de seceriș” din Crișana și Banat, reprimare cu forța și unde amenința proiectul de lege al conțelului Albert Apponyi cu privire la etatizarea întregului învățămînt, care îi amenința pe români cu pierderea școlilor lor confesionale și particulare cu limba de predare maternă; despre această opoziție fermă românească informau, pe lîngă „Telegraful Român”, și „Lupta” de la Budapesta, „Tribuna” de la Arad, „Gazeta Transilvaniei” de la Brașov, apoi „Unirea” de la Blaj precum și alte reviste bisericești: „Biserica și școala” de la Arad și „Foaia diecezană” de la Caransebeș.

În consecință, se informa că la ședința „istorică” din 13/26 martie a Camerei s-a realizat „înfrățirea tuturor partidelor politice”. În acest sens și-au exprimat convingerile liberalii și conservatorii D. S. Sturza, Take Ionescu, Ion Lahovari, Petre Carp, C. I. Istrate, C. Arion, Gr. Tocilescu, mitropolitul-primat Iosif Gheorghian, Costache Negri, C. Di-sescu și Gr. Cantacuzino (Nr. 31).

Dar pentru că răscoalele nu încetau, „Telegraful Român” constata cu mare mîhnire: „jale mare și durere este în Țara Românească” (Nr. 29 și 30); ziarul informa de asemenea despre o subscripție în România pentru ajutorarea familiilor celor căzuți în răscoală (Nr. 34). Dar despre cifra victimelor nu se dădea nici un amănunt.

Răsunet îngrijorător a avut informația despre „bătălia de la Băilești” de lîngă Craiova, — în care au participat la 10.000 de țăranii și față de care armata a folosit și tunuri —, despre care Telegraful Român (nr. 44), cu destul curaj relata astfel: „S-au adunat țăranii ca cei bogați și neîndurătorii să simtă că și țăranul formează o putere mare... țăranii s-au năpustit asupra soldaților la luptă îndîrjită. Ei au arătat acte de bravură, care ar fi pus lumea în mirare, dacă erau aplicate față de dușmani; iată ce element bun e țăranul român întru apărarea gliei din regat și de pretutindeni”. Desigur redacția se gîndea prin acest „pretutindeni” și la vitejia țăranului transilvănean, din timpul răscoalelor unui Horia, Cloșca și Crișan și apoi a lui Avram Iancu din Transilvania.

Spre sfîrșitul reportajelor despre „Răscoala din România”, Telegraful Român informează despre falsele acuze ce se aduceau lui Vasile Kogălniceanu, fiul marelui patriot Mihail Kogălniceanu, precum și istoricului Nicolae Iorga în legătură cu acțiunile răscoalei (nr. 39 din 7/20 aprilie, p. 159). Redacția publică (nr. 41) chiar declarația de dezmințire a lui N. Iorga, și ca o mărturisire și din partea ei, că: „Informația este total falsă; nu este adevărat că aș fi fost tras la răspundere judecătorească. Sînt liber să am sentimentele democratice cele mai hotărîte, să iubesc pe țăranul martir; fiindcă este așa de „Român”, așa de sărac, așa de nedreptățit; sînt liber să o spun; sînt liber să predic această iubire fără ca vreun guvern să aibă dreptul a-mi spune „pînă aici” sau „dă-ți seamă”. Nu am nici un amestec în tulburări, pe care le înțeleg, fără să le fi provocat. Reprezentant al unei justiții superioare, care-și află propoveduitori firești între cărturari și profesori, nu am a face nimic cu justiția pedepsitoare a tribunalelor”.

Cu aceasta redacția „Telegrafului Român” și-a epuizat informațiile importante despre răscoală, lăsînd spre completare altele pe seama celorlalte publicații românești transilvane.

Dar țăranul român în genere a trebuit să aștepte încă alte decenii, chiar și după reîntregirea României din 1918, pînă ce a putut informa „Telegraful Român” despre „reforma agrară” dată de guvernul Dr. Petru Groza la 23 martie 1945, precum și după proclamarea „Republicii” la 30 decembrie 1947, despre „transformarea socialistă a agriculturii”, pînă la desăvîrșirea ei anunțată oficial la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27—30 aprilie 1963. Au participat la această sesiune 11.000 de țăranii, — exprimînd astfel numărul celor căzuți în 1907 — spre a confirma „terminarea procesului de cooperativizare a agriculturii” și a cărei rodire îmbelsugată a întregii țăranime române încununează stăruința de generații pentru progresul vieții românești de-a lungul istoriei neamului și a Patriei.

Aniversarea a 70 de ani a acestei răscoale țăărănești ne obligă la pioasă recunoștință pentru jertfa adusă, împreună în prezent cu mulțumirea că dreptatea socială și-a ajuns împlinirea în zilele noastre, în cadrul Republicii Socialiste România.

Prof. M. Șesan

Din viața țărănimii transilvănene de acum 70 de ani

Deși aflați sub rinduieli politice deosebite, țărani români de pe o parte și alta a Carpaților își aveau acum 7 decenii aproape aceeași soartă grea. De aceea nu-i de mirare că în Transilvania încă înainte de 1907 glasul poetului țărănimii s-a făcut auzit ca un protest amenințător: „Noi vrem pământ!” Nu trebuie să uităm în același timp că tocmai în anul 1907 au emigrat în America 50.000 de țărani, când în 1900 abia emigraseră 6500. Dacă peste munți câteva mii de mari moșieri dispuneau de peste 3 milioane de hectare, pe care, neputându-le lucra, le-au încredințat arendașilor, care storceau până la sînge pe bietul țaran, în schimb nici în Transilvania nu era de loc mai bine, căci și aici 40% din terenurile agricole erau în mîna cîtorva bogătași care nu reprezentau nici 1% din populație.

Dar ceea ce a înăsprit și mai mult lucrurile în Transilvania era politica de asuprire națională pe care o duceau guvernării vremii aceleia, care se alegeau aproape exclusiv din bogătași. Și cum poporul român care forma 70% din populația Transilvaniei fusese privat de drepturi în decursul veacurilor ajungînd în treapta iobăgiei, cu toate protestele, răscoalele și revoluțiile lui Gh. Doja, a lui Horia, Cloșca și Crișan, ori a lui Avram Iancu, moșierimea a plănuțit tocmai în anul 1907 prin așa numita lege Apponyi să înceapă o campanie de maghiarizare prin școli pentru ca această populație românească majoritară să nu se trezească prin lumina de carte în limba proprie la conștiința drepturilor naționale și sociale. De peste 60 de ani aici poporul era cel care-și plătea pe dascăli și tot el își întreținea singur școlile (așa-numitele școli confesionale, îndrumate de biserică). Pe la anii 1900 din cele 6000 de școli elementare, abia 1300 erau plătite de stat sau comune.

În aceste situații era firească vorba poetului de la Rășinari:

*„Al vostru-i plînsul strunei mele
Creștini ce n-aveți sărbătoare,
Voi cei mai buni copii ai firii
Urziți din lacrimi și durere.”*

De aceea în anul 1907 se pornea, din încredințarea „ASTREI”, gazeta scrisă în limbaj popular intitulată „Țara noastră”, avînd ca redactor pe poetul și gazetarul Octavian Goga. „Pentru luminarea oamenilor de la sate se face prea puțin, se spunea în primul număr al foii. Cărturarii noștri se duc rar la sate; adunările la care se cheamă poporul sînt sterpe... Să ne pătrundem de adevărul, că viitorul unui neam se reazimă pe legătura sufletească dintre căpetenii și ostași. Să fim umăr la umăr, să ne răzimăm unul pe altul ca să nu ne prăpădim.”

În numărul 2 din 7 ianuarie 1907, se spunea în articolul prim: „Nu mai vrem umilință! să nu mai stea țaranul cu căciula în mîna în stradă în fața unui domn... căruia să-i zică „Măria ta”.

În numărul 14 din 1 aprilie 1907 profesorul de teologie din Sibiu, Dr. Ioan Lupaș, semna un articol cu titlul: „Toate plugurile umblă / Numa-al meu șede la umbră...” articol care s-a părut guvernărilor că „instigă clasa plugarilor la ură împotriva clasei proprietarilor de pământ”, de aceea îl condamnă la 3 luni închisoare de stat și la o amendă de 200 de coroane.

De ce s-or fi temut „domnii”?

Iată cum se exprima prof. Lupaș: „E adevărat că plugarii sînt buni și blagosloviți că hrănesc și pe alții din sudoarea feței lor și că pot îndura multe suferințe și asupriri. Dar mai este și un alt adevăr și anume: dacă din întreaga roadă a muncii nu li se îngăduie și lor o parte convenită, din care să poată trăi omeneste, dacă boierii și bogătanii nu știu decît să-i adape cu veninul asupririlor și să-i îngrămădească cu săgețile disprețului lor: atunci umplîndu-se păharul suferințelor, acești oameni buni și pacinici devin îngrozitori. Ați auzit cu toții, — continua articolul — ce lucruri feroase s-au întîmplat prin Moldova și Țara Românească, din pricina trufiei proaste și îngîmfării păcătoase a boierilor și a venetichilor hrăpăreți... Cunoșcînd adînc firea aceasta care însetează după dreaptă răsplătire, s-a îndreptat un cîntăreț al nostru către plugari cu următoarele cuvinte grele și de un cuprins zguduitor:

*„In pacea obidirii voastre
Ca-ntr-un adînc întins de mare
Trăiește-nfricoșatul vișor
Al vremurilor răzbunătoare.”*

Se vede că aceste ultime cuvinte nu vor fi fost pe placul domnilor. În fond, nu spusesese decît adevărul, căci țărani cîntau că „bătrînul soare / pe plaiurile noastre / nu pentru noi răsare”.

Sau cum se exprima „Călugărul Miron” (Cristea, viitorul patriarh):

*„Slujim slujba satului
Țarina bogatului
Pajura-mpăratului.”*

Procesul profesorului Lupaș s-a dezbătut în ziua de 15/23 nov. 1907.

Gazeta „Țara noastră” a continuat să apară tot anul 1907. Numărul 23 din 27 mai aducea un articol al lui Octavian Goga, intitulat „La podmol”, în care se protesta împotriva legii de maghiarizare a lui Apponyi:

„Vremea, nepriincioasă astăzi năzuințelor noastre românești, aduce zi de zi primeniri și schimbări care jignesc drepturile noastre. Fiecare cărturar sau cititor de gazete știe că se apropie ziua cînd porecla scrisă cu litere roșii pe fața școalei noastre nu va mai spune adevărul sau va fi ștearsă de cutare spoitor venit cu poruncă „de sus”... Atunci toate vor fi altcum. Străin și neînțeleș duhul nou va arunca sămînța pe piatră... Cărturarul nostru e lămurit că în sufletul lui nu găsește nici un îndemn pentru a jertfi școalei de mîne din satul lui.”

Începînd din anul 1908 gazeta a urmat „pe drum nou”, Goga a continuat lupta singur, ca proprietar și editor al ei: „Purtăm o luptă inegală, toate îndemnurile noastre de viață sînt strivite...”

Pentru articolul „La podmol” a fost amendat și Goga cu 100 de coroane. Opinia publică din țară și de peste hotare protesta însă tot mai cu

putere. Descriindu-și amintirile celor trei luni de temniță petrecute la Seghedin, profesorul I. Lupaș va mărturisi că adevăratul motiv al întemnițării a fost ura ce i-o purtau autoritățile austro-ungare, mai ales pentru faptul că tot în timp ce apărea articolul „toate plugurile umblă”, autorul lui mai publica și în limba maghiară o broșură cu titlul „Paralelism istoric”, în care răspîndea, critic sub pseudonim, publicistului maghiar Jancso Benedek, care în fiecare Duminică batjocorea pe români în ziarul „Budapesti Hirlap”. De aceea și lunile de temniță au fost pentru Lupaș, pentru slovaci și sîrbi, care s-au întîlnit acolo, prilej de a se cunoaște, de a se apropia și chiar de a învăța unii din ei limba românească.

Pomenind, azi după 70 de ani despre durerile de altă dată ale țărănimii noastre, ne aducem aminte de cuvintele poetului maghiar Ady Endre, care într-un articol intitulat „Pelagra istorică” ase-măna răscoala din 1907 a țărănilor din Maramureș cu o avalanșă care a răsturnat într-o clipită — prin protestul lor contra comasării toată rînduiala nedreaptă de pînă atunci.

Așadar, fie că trăiau într-o parte sau alta a Carpaților, țărani români duceau jugul greu al poverilor nedrepte, care au dus la cunoscutele răscoale țărănești din Transilvania, iar mai apoi la răscoala din 1907, care a avut atîtea ecouri și în Transilvania.

Cu atît mai înălțătoare apar realitățile de astăzi cînd, pe ogoare înfrățite, muncesc cot la cot, stăpîni pe munca lor, țărani români, maghiari și de alte naționalități, prosperitatea fiind notă dominantă nu numai în orașele ci și în viața satelor din Patria noastră.

Prof. T. Bodogae

Asupra vechimii și continuității poporului român

(Urmare din pag. 2)

Rezultatele mai vechi și mai noi ale cercetărilor arheologice arată prezența neîntreruptă a populației daco-romane, după retragerea legiunilor romane de către Aurelian la 271, pe teritoriul vechii Dacie, atît în vechile orașe romane, cît și în mediul de la sate. Sinteza etnică daco-romană din vremea Daciei Traiane se desăvîrșește în această perioadă și este pe deplin atestată pe planul culturii materiale, care este unitară și deosebită de cea a primilor migratori.

Deși centrele urbane pierd strălucirea și importanța economică, politică și culturală, ele continuă să servească cel puțin pentru adăpost și apărarea unei populații care avea o viață simplă, modestă și mereu tulburată de migrațiile continue ale popoarelor. Astfel, la Sarmisegetuza, în vechiul centru al Daciei, s-au baricadat intrările amfiteatrului construit în timpul stăpînirii romane, încît cetatea a devenit o fortăreață de apărare și refugiu. Tot acolo, această populație daco-romană a despărțit prin pereți rudimentari de piatră legată cu lut, edificiile publice romane în spații mai mici pentru locuit, corespunzătoare noilor nevoi. (D. Protase, op. cit., p. 133).

La Apulum (Alba Iulia), Porolissum (Moigrad, jud. Sălaj), Cluj-Napoca, Potaissa (Turda), Tibiscum (Jupa, lîngă Caransebeș), există, de asemenea, numeroase vestigii romane tîrzii: locuințe, morminte, ceramică, opaițe de lut ars, monede de bronz etc. Toate acestea demonstrează continuitatea vieții daco-romanilor în aceste așezări.

Cele mai multe urme ale prezenței native a acestei populații se găsesc însă, și pentru această perioadă, tot la sate. După retragerea oficialităților romane, ocupația precumpănitoare este cea agrară, iar comunitățile omeneste se ruralizează aproape total. Continuă să existe vechile așezări sătești, dar apar așezări noi în locurile mai ferite și mai potrivite noului fel de viață.

Astfel sînt așezările autohtone întemeiate la sfîrșitul secolului III și în secolele IV—V, cum e cazul la Cluj—Mănăștur, Noșlac, Taga, Soporul de Cîmpie, Bratei etc. (Transilvania) sau în multe alte părți din Banat și Oltenia. De asemenea în interiorul și în jurul multor castroromane, al căror rol militar a încetat odată cu desființarea provinciei, există urme ale populației autohtone pînă-n secolele IV—VI. Așa s-a constatat la săpăturile arheologice de la Comalău, Vețel, Sărățel, Gherla, Hoghiz, Boroșneu etc. (Transilvania) și în foarte multe părți din Oltenia și Banat.

În toate aceste așezări se află urme ale culturii materiale autohtone, ale principalelor ocupații: agricultura, creșterea vitelor, mineritul, meșteșu-

gurile etc. „Ele atestă cu deosebită putere — precizează D-l prof. D. Protase — permanența, în întreaga perioadă a migrațiilor, a unei populații sedentare, stabile, continuînd formele tradiționale de viață din secolele anterioare, incompatibile cu viața nomadă, caracteristică popoarelor migratoare. De altfel, tocmai permanența populației daco-romane a asigurat păstrarea vechilor nume ale principalelor cursuri de apă din epoca daco-romană: Dunăre (Donaris), Mureș (Maris), Someș (Samus), Olt (Alutus), Criș (Crista), Timiș (Tibiscum) etc” (Statornic de milenii în vatra strămoșească, art. în „Scînteia”, 14 mai 1976).

Existența daco-romanilor este dovedită și „prin complexe rituale funerare sau prin sisteme de înmormîntare care le sînt proprii, atît în vechile orașe unde predomină înhumarea, cît și în lumea de la țară, care practică cu predilecție incinerarea morților” (art. cit.). Sînt mărturii grăitoare în această privință cimitirile sau grupurile de morminte descoperite la Apulum, Napoca, Potaissa, Porolissum, Romula, Sucidava, Drobeta, precum și la Soporul de Cîmpie, Bratei, Lechința de Mureș, Iernut etc.

Deosebit de important pentru dovedirea continuității populației daco-romane este cimitirul de la Bratei pe Tîrnava Mare (jud. Sibiu), cimitir datînd din rîstimpul 380—454. El dovedește existența unei populații care practica „un rit și un ritual de înmormîntare provincial-roman (atestat frecvent chiar în provincia Dacia în timpul stăpînirii romane) și întreținînd încă legături cu civilizația romană (ceramică provincial-romană, monedă de bronz romană, divizionară)”. Cercetările arheologice de la Bratei au fost comunicate de I. Nistor, Arheologia perioadei de trecere la feudalism pe teritoriul R.P.R., în „Studii”, XI (1962), 6, p. 1431; și de Eugenia Zaharia, Sondajele de la Bratei din 1959, în „Materiale și cercetări arheologice VIII” (1962), pp. 623—631. În lumina acestor date, se constată o stare economică satisfăcătoare, pe care o dovedește inventarul funerar al mormintelor de la Bratei. În afară de masele de ceramică, într-unul din aceste morminte a fost pus un fier de plug, în altul șeceri, coase și bușele de fier ale roților unei căruțe. La marginea cimitirului au fost descoperite și mari cuptoare de pîine, „de un tip roman bine cunoscut” și care au continuat „în aceste regiuni pînă-n secolul al XI-lea”.

Pr. F. Costea

Oameni de seamă ai Transilvaniei

— Nicolae Firu —

Reuniunea de cîntări „Hilaria”, școala confesională, cercetarea trecutului istoric și preocupările de muzică sînt cîteva din laturile care trasează activitatea învățătorului confesional și diaconul Nicolae Firu, personalitate marcantă în viața culturală și bisericească a Bihorului.

S-a născut la 26 noiembrie 1873, în satul Chișoda, lângă Timișoara. A învățat carte la școala confesională din satul natal, la școala primară germană din Timișoara și apoi 4 ani la Institutul pedagogic din Arad.

După terminarea școlii pedagogice, a activat cîteva ani ca învățător în satele Utvin și Șiria, iar din 1899 la școala confesională din Oradea. Odată cu transferarea la Oradea, pentru Nicola Firu a început o nouă etapă în viața sa. Aici avea să se realizeze, să-și pună în aplicare principiile pedagogice învățate în școală și să adune un imens material documentar pe care l-a folosit în lucrările cu caracter istoric. A rămas în Oradea pînă în 1940, cînd se retrage la Timișoara. A murit la 12 noiembrie 1965 fiind înmormîntat la Chișoda, satul natal.

Nicolae Firu a căutat să cultive în sufletul elevilor săi dragostea de neam și de Biserică, prin lecții, programe muzicale etc. Cu ajutorul unor binefăcători a reușit să procure pentru elevii săi manuale școlare în mod gratuit, iar pe cei lipsiți de posibilități materiale îi ajuta cu haine și alimente.

Școala confesională din Oradea datează din 1743. Era adăpostită în clădirea de lângă biserică cu lună. Din cauza lipsei de local corespunzător și de învățători, această școală era frecventată de un număr redus de elevi români ortodocși. De pildă în 1913, în Oradea existau 201 elevi ortodocși. Dintre aceștia numai 43 frecventau școala confesională, restul de 158 fiind înscriși „la școli străine, unde nu numai că nu aud o vorbă românească, dar se dedau a-și urî neamu, limba și obiceiurile noastre frumoase din bătrîni” — scrie Vasile Popovici, parohul bisericii cu lună în protocolul ședințelor parohiale din 1913.

Consistoriul ortodox din Oradea și biserică cu lună aveau o situație materială precară, neputînd acoperi cheltuielile pentru susținerea mai multor învățători și extinderea localului școlii confesionale. În ciuda tuturor vicisitudinilor, școala românească din Oradea nu a încetat să ființeze, ultimul ei învățător fiind Nicolae Firu.

Paralel cu activitatea didactică și muzicală, Nicolae Firu a desfășurat și o bogată activitate publicistică. Peste 40 de studii și articole formează lista lucrărilor lui Nicolae Firu, privind trecutul cultural al Bihorului, școlile românești, culegeri de folclor, istoria orașului Oradea, lupta pentru apărarea Ortodoxiei, trecutul Episcopiei ortodoxe a Oradiei etc. În 1934 s-au împlinit 150 de ani de la zidirea catedralei ortodoxe din Oradea, prilej cu care a tipărit „Monografia bisericii Sf. Adormiri” (biserica cu lună), Oradea 1934, 174 p. Lucrarea aceasta a fost premiată de fosta Academie Română și recenzată în diferite periodice. În urma „Apelului pentru cărți vechi”, lansat de Ioan Bianu, a donat fostei Academii Române o serie de cărți vechi de cult în l. română, folosite apoi în monumentala lucrare: „Bibliografia românească veche” (București, 1903, Tom. I—IV).

Nicolae Firu a fost al doilea, după Vasile Mangra, care a cercetat manuscrisele liturgice în l. română din Bihor. În calitate de bibliotecar al parohiei, le-a colecționat, cercetat și pe cele mai valoroase le-a donat Academiei Române.

Pentru bogata lui activitate în diferite domenii: didactic, cultural, muzical, precum și în dezvăluirea trecutului istoric al Bisericii Ortodoxe din Bihor, Nicolae Iorga îl aprecia foarte mult, întîrînd cu el o bogată corespondență. De pildă în 1904, cu ocazia vizitei făcute la Oradea, despre Nicolae Firu scria că este „un tînăr inimos și cu multe cunoștințe de literatură românească, în stare chiar de a scrie românește istoria Bisericii sale” (Neamul Românesc în Ardeal și Țara ungurească, vol. II, Buc. 1906, p. 616).

În 1975 s-au împlinit 100 de ani de la înființarea „Reuniunii de Cîntări Hilaria” din Oradea (1875—1975). Din 1901, pînă în 1940, Nicolae Firu a fost dirijorul corului Reuniunii Hilaria. Această reuniune milita pentru afirmarea națională

Temeiuri ale învățaturii noastre de credință

4. Sfînta Taină a Pocăinței

— „Adevăr grăiesc vouă, oricîte veți lega pe pămînt, vor fi legate și în cer și oricîte veți dezlega pe pămînt, vor fi dezlegate și în cer” (Matei 18, 18).

— „Și zicînd acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: luați Duh Sfînt; cărora le veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22—23).

— „Căci Fiul Omului a venit să caute și să mîntuiască pe cel pierdut... Și să se propovăduiască în numele Său pocăința spre iertarea păcatelor la toate neamurile” (Luca 19, 10; 24, 47).

— „N-am venit să chem pe cei dreapți, ci pe cei păcătoși, la pocăință” (Luca 5, 32).

— „Așa și în cer va fi mai multă bucurie pentru un păcătos care se pocăiește, decît pentru nouăzecișinouă de dreapți, care n-au nevoie de pocăință” (Luca 15, 7).

— „Pocăiți-vă, că s-a apropiat împărăția cerurilor” (Matei 3, 2).

— „Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie” (Marcu 1, 15).

— „De nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri” (Luca 13, 5).

— „Dumnezeu, trecînd cu vederea veacurile neștiinței, vestește acum oamenilor ca toți de pretutindeni să se pocăiască” (F. Ap. 17, 30).

— „Iar Petru a zis către ei: Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi Duhul Sfînt” (F. Ap. 2, 38).

— „Deci pocăiți-vă și vă întoarceți, ca să se ștergă păcatele voastre” (F. Ap. 19, 18).

— „Și mulți dintre cei ce crezuseră veneau ca să se mărturisească și să spună faptele lor” (F. Ap. 19, 18).

— „Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta, și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Mai vîrtos mă spală de fărădelegea mai și de păcatul meu mă curățește. Căci fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut... Că iată întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea” (Ps. 50, 1—6).

— „Fericiți cărora s-au iertat fărădelegile și cărora s-au acoperit păcatele. Fericit bărbatul,

căruia nu-i va socoti Domnul păcatul... Păcatul meu l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o, împotriva mea. Zis-am: mărturisii-voi fărădelegea mea Domnului și tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu” (Ps. 31, 1—6).

— „Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept, ca să ne ierte și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, îl facem mincinos și cuvîntul Lui nu este întru noi” (I Ioan 1, 8—10).

— „Mărturisiți-vă unul altuia păcatele și vă rugați unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului” (Iacov 5, 16).

— „Orice păcat și orice hulă se va ierta oamenilor, dar hula împotriva Duhului Sfînt nu se va ierta” (Matei 12, 31).

— „Și această vină, adică hula împotriva Duhului Sfînt, s-a iertat celor ce s-au pocăit, căci mulți din aceia care au hulit împotriva Duhului Sfînt au crezut mai pe urmă și li s-au iertat toate” (Sf. Ioan Gură de Aur).

— „Căci nu cel ce zice: am păcătuit și apoi perseverează în păcat, se mîntuiește ci cel ce a aflat, după cuvîntul psalmistului, păcatul său și l-a urît” (Sf. Vasile cel Mare).

— „Cine poate să ierte păcatele decît Dumnezeu?” (Luca 5, 21).

— „Preoții au fost cinstiți cu încrederea de a administra cele cerești; ei au primit puterea pe care Dumnezeu nici îngerilor nici Arhanghelilor n-a dat-o. Acestora nu li s-a spus: cîte veți lega pe pămînt vor fi legate și în ceruri și cîte veți dezlega pe pămînt vor fi dezlegate și în ceruri. Stăpînitorii pămîntului au putere de a lega, numai trupurile. Legătura însă pe care Dumnezeu a dat-o preoților, atinge sufletul și pătrunde pînă la ceruri. Cele ce fac preoții aici jos, Dumnezeu le întărește sus și Stăpînul aprobă hotărîrea serviciilor Săi. Ce altceva le-a dat decît puterea cerească? Căroră le veți ierta păcatele, se vor ierta lor și cărora le veți ține, ținute vor fi” (Ioan 20, 23). Ce autoritate ar putea fi mai mare decît aceasta: „Tatăl a dat Fiului toată judecata” (Ioan 5, 22). Iar eu văd că toată această putere a fost dată preoților de către Fiul” (Sf. Ioan Gură de Aur).

Pr. prof. Dr. Ioan I. Ică

Sf. Ioan Scărarul despre păstorul de suflete

În opera sa duhovnicească, Scara Paradisului, renumitul ascet ortodox, Sf. Ioan Scărarul, anul 600, după ce vorbește despre virtute, zice despre păstorul de suflete:

— Păstor adevărat este acela care poate — și caută — să îndrepte prin nerăutate și cît mai multă sîrguință, stăruință și rugăciune oile cele cuvîntătoare pierdute. În această situație, ca un doctor duhovnicesc, trebuie să aibă trupul, dar mai ales sufletul slobod de orice patimă și neputință, ca să nu ceară de la alții nici un fel de doctorie și nici să-i reproșeze cineva „doctore, vindecă-te pe tine însuși” (Luca 2, 49).

— Învățător și părinte adevărat este acela care a primit de la Dumnezeu, fără mijlocire (prin rugăciune), înțelepciunea divină, scrisă în inima sa de degetul lui Dumnezeu care i-a iluminat mintea mai înainte de-a fi avut nevoie să o învețe din cărți.

— Ca să poți îndruma bine turma cuvîntătoare, învață — dar mai ales — desăvîrșește-te

în toate domeniile — cultural, artistic, social, bisericesc — aducîndu-și contribuția în pregătirea marelui act de la 1 decembrie 1918.

Alături de Ștefan Lupșa, Gheorghe Ciuhandu, Vasile Mangra și alți cărturari bihoreni, Nicolae Firu prin activitatea sa și preocupările de istorie a adus o contribuție însemnată la cunoașterea puternicei vieți românești, care pulsa în satele bihorene.

M. Mălinaș

singur (prin rugăciune) în cele de sus ale lui Dumnezeu. Apoi învață pe alții cele duhovnicești pe care le știi, dar nu uita că nu de la oameni, și nici prin om propovăduiești această învățătură. Căci lucrurile (ranele duhovnicești) nu se pot tămădui prin cele omenești și pămîntești.

— Cîrmaciul cel bun este acela care nu scapă cîrma corabiei (din mînă), iar păstorul cel bun este cel ce este în măsură să tămăduiască oile cele bolnave, adică să facă vii sufletele moarte (împătimate).

— Este semn de păstor bun și înțelept acela care uneori rostește un cuvînt mai aspru pentru oile care se lenevesc (în păcate), sau din cauza lăcomiei pîntecelui rămîn afară de turmă.

— Păstorul trebuie să fie vigilent. Cînd oile încep să dormiteze cu sufletul, din cauza arșitei soarelui, adică din cauza aprinderii patimilor trupului, el trebuie să privească spre cer mai stăruitor și (cu rugăciunile și sfatul) să vegheze asupra lor, altminteri multe dintre ele ajung pradă lupilor răpitori. Iar dacă aceste oi duhovnicești își pleacă capul spre pămînt, în timpul arșitei, adică se smereșc, este motiv să ne bucurăm și să ne îmbărbătăm pentru că „inima înfrîntă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi” (Ps. 50, 19).

Cînd întinerul duhovnicesc și noaptea patimilor a cuprins turma cuvîntătoare, atunci, tu, păstorule, pune cîinele tău — adică mintea ta — de strajă înaintea lui Dumnezeu. Căci nimic nu-i mai plăcut, mai de folos și mai potrivit acum decît să ai mintea trează drept armă ucigătoare împotriva acestor fiare din gînd.

Prot. Simion Radu